

Problém a otázka / Otázka a problém

Chápu problém jako něco, čemu jsem já nebo někdo jiný dal určitou podobu, abych se mohl myšlenkově utkat s neznámým: je to na jedné straně štít, kterým se bráním před neznámým (o němž ovšem něco vím), ale zároveň prizma, jímž jsem schopen alespoň zčásti resp. po některých stránkách či aspektech předběžně porozumět tomu, čeho řádné porozumění se mi jeví jako potřebné nebo i naprosto nezbytné. Každý problém je tedy zároveň naléhavou výzvou, ale zároveň už prvním krokem nejen k jejímu zaslechnutí a pochopení, ale také k takové odpovědi (reakci), která by představovala již přinejmenším počáteční pokus o řešení toho, co v oné výzvě zůstává i po jejím pochopení „nedaného“, nýbrž nadále otevřeného a k něčemu dalšímu ukazujícího. Problém je v tomto smyslu vždycky něčím „skutečným“, i když je „přítomen“ jen díky naší subjektivitě. (Konec konců to lze ukázat i na problémech matematických, které mohou být „skutečností“ i pro celé generace matematiků, a přesto zůstávat dlouho nevyřešeny.) Přesně vzato je každý problém čímsi integrovaným, určitým, i když jeho význam a platnost může být omezena resp. vymezena určitým kontextem (který nemusí být „reálný“ a dokonce nemusí mít nutně ani přímý vztah k tzv. reálnému světu). Problém tedy nemůžeme považovat za intencionální „předmět“, neboť má svou „nepředmětnou“ stránku, která musí (má) být uskutečňována (a tím také zpředměťována) postupně dál až posléze k nějakému „řešení“ (které ovšem otevře nové výhledy k částečně neznámému a tím či oním problematickému, tudíž k nějakým dalším problémům). Proto každé myšlenkové ustavení a uchopení problému musí počítat s onou otevřeností a de facto „nepředmětností“, která nesmí být redukována jen na to, co je jím samým míněno a na co se on sám zaměřuje (resp. je zaměřen, zaměřován), nýbrž která je jeho vlastní nepředmětností, tj. jeho vlastní nepředmětnou stránkou.

(Písek, 081226-1.)